


Development of Sport Diplomacy on Horizon, Second Step of the Islamic Revolution of Iran: Realization of the landscape of 2041

Azim Salahi Kojour

Postdoctoral researcher, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Mazandaran University, Babolsar, Iran (Corresponding author).


azim.salahi@yahoo.com

 0000-0000-0000-0000

Morteza Dousti

Associate Professor, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Mazandaran University, Babolsar, Iran.

dosti@umz.ac.ir

 0000-0000-0000-0000

Abstract

The relationship between sports and politics in domestic and international dimensions has become wide and diverse. A new phenomenon called sports diplomacy has emerged from the relationship between sports and international relations. In its development process, this diplomacy went beyond the state tools to promote interests and goals and became multifaceted with the entry of various non-state actors. This feature of sports diplomacy has provided opportunities for many countries, including Iran. The correct use of these opportunities requires appropriate conditions, the most important of which is a possible change in the country's foreign policy and political diplomacy from hard power to foreign policy and soft power diplomacy. Creating this transformation is not an easy task. Therefore, in this research, with a view to the future horizon of sports diplomacy, the researcher is looking to the question that in the future horizon, what factors can be effective in the development of sports diplomacy in the Islamic Republic of Iran? The purpose of the present study was to develop sports diplomacy on the horizon of the second step of the Islamic Revolution of Iran. The present study is a mixed (qualitative-quantitative) study. The statistical population in the qualitative sector includes all experts in the field of sports management, strategic management, diplomacy, international relations, and sports sociology at the Deputy Minister, President of the Federation, and Advisor It was the minister and university professors who were selected as a snowball from the sampling method. The interview experts were semi-structured. In this study, the systematic method of Strauss and Corbin was used to encode the interviews and the coding was carried out by MAXQDA software. The statistical population of the small section included all experts, faculty, and all relevant officials (current and former), including specialists and sports managers, and executives at the Ministry of Sport and Youth. The method of sampling was a multistep cluster. The data collected by PLS software was tested. The findings showed that 13 concepts were identified in terms of causal conditions, and these concepts were divided into 2 categories. Also, for contextual conditions 13 concepts and 3 categories and intervention factors 13 concepts 3 categories and strategies 11 concepts and 3 categories and consequences of 10 concepts. And there were 3 categories. Overall, it can be stated that with the constructive cooperation between the country's executive organizations and on the

agenda and the use of international sports potential by these organizations, one can hope to improve the current conditions and thus promote Iranian sports diplomacy.

Keywords: Sports diplomacy, The second step of the revolution, Islamic Republic of Iran, Sports development, The potential of sports.

E-ISSN: 2588-6541 / Center for Strategic Research / Quarterly of Foreign Relations

Quarterly of Foreign Relations is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.




 10.22034/FR.2023.354826.1283

توسعه دیپلماسی ورزشی در افق گام دوم انقلاب اسلامی ایران؛ تحقق چشم‌انداز ۱۴۲۰^۱

عظیم صلاحی کجور

پژوهشگر بسادکتری، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران (نویسنده مسئول).


azim.salahi@yahoo.com

 0000-0000-0000-0000

مرتضی دوستی

دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

dosti@umz.ac.ir

 0000-0000-0000-0000

چکیده

رابطه ورزش و سیاست در ابعاد داخلی و بین‌المللی پیچیدگی گسترده و متنوعی پیدا کرده است. از رابطه ورزش و روابط بین‌الملل پدیده جدیدی به نام دیپلماسی ورزشی به‌وجود آمده است. این دیپلماسی در روند توسعه خود از ابزارهای دولتی برای پیشبرد منافع و اهداف فراتر رفت و با ورود بازیگران مختلف غیردولتی چندوجهی شد. این ویژگی دیپلماسی ورزشی فرصت‌هایی را برای بسیاری از کشورها از جمله ایران فراهم کرده است. استفاده درست از این فرصت‌ها مستلزم شرایط مناسبی است که مهم‌ترین آن تغییر احتمالی سیاست خارجی و دیپلماسی سیاسی کشور از قدرت سخت به سیاست خارجی و دیپلماسی قدرت نرم است که ایجاد این تحول کار ساده‌ای نیست. لذا در این پژوهش محقق با چشم‌اندازی به افق آینده دیپلماسی ورزشی به دنبال این مسئله می‌باشد که در افق آینده چه عواملی می‌تواند در توسعه دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران تأثیرگذار باشد؟ هدف از پژوهش حاضر توسعه دیپلماسی ورزشی در افق گام دوم انقلاب اسلامی ایران می‌باشد. تحقیق حاضر یک پژوهش آمیخته (کیفی - کمی) محسوب می‌شود. در این راستا جامعه آماری در بخش کیفی شامل کلیه صاحب‌نظران در حوزه مدیریت کلان ورزشی، مدیریت راهبردی، دیپلماسی، روابط بین‌الملل و جامعه‌شناسی ورزشی در سطح معاون وزیر، رئیس فدراسیون، مشاور وزیر و اساتید دانشگاهی می‌باشند که از روش نمونه‌گیری به‌صورت گلوله برفی انتخاب شدند. از خبرگان مصاحبه به‌صورت نیمه‌ساختاریافته انجام شد. در این

۱. این یک مقاله دسترسی آزاد تحت مجوز: [CC BY-NC-ND \(http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0\)](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۱۳؛ تاریخ بازبینی: ۱۴۰۱/۱۱/۱۰؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۱۱

پژوهش از روش نظام‌مند اشتراوس و کوربین برای کدگذاری مصاحبه‌ها استفاده گردید و کدگذاری‌ها توسط نرم‌افزار MAXQDA انجام شد. جامعه آماری بخش کمی شامل کلیه صاحب‌نظران، اعضای هیئت علمی و کلیه مسئولان مرتبط (فعلی و سابق)، مشتمل از: متخصصان و مدیران ورزشی و مدیران اجرایی در وزارت ورزش و جوانان می‌باشد. روش نمونه‌گیری به‌صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای می‌باشد. داده‌های گردآوری شده به‌وسیله نرم‌افزار PLS مورد آزمون قرار گرفتند. یافته‌ها نشان دادند در راستای شرایط علی ۱۳ مفهوم شناسایی شد و این مفاهیم در ۲ مقوله تقسیم‌بندی شده‌اند. همچنین برای شرایط زمینه‌ای ۱۳ مفهوم و ۳ مقوله و برای عوامل مداخله‌گر ۱۳ مفهوم و ۳ مقوله و برای راهبردها ۱۱ مفهوم و ۳ مقوله و پیامدها نیز شامل ۱۰ مفهوم و ۳ مقوله بودند. در مجموع می‌توان بیان کرد که با همکاری سازنده بین سازمان‌های اجرایی ورزش کشور و در دستور کار قرار دادن و استفاده از ظرفیت ورزش بین‌الملل توسط این سازمان‌ها، می‌توان به بهبود شرایط موجود و در نتیجه ارتقا دیپلماسی ورزشی ایران امیدوار بود.

کلیدواژه‌ها: دیپلماسی ورزشی، افق گام دوم انقلاب، جمهوری اسلامی ایران، توسعه ورزشی، ظرفیت ورزش.

شاپای الکترونیک: ۶۵۴۱-۲۵۸۸ / پژوهشکده تحقیقات راهبردی / فصلنامه روابط خارجی



doi 10.22034/FR.2023.354826.1283

مقدمه و بیان مسئله

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی از سوی مقام معظم رهبری منتشر شد، به منزله نقشه راه حرکت آینده انقلاب و نظام اسلامی است که شاخص‌های تشکیل تمدن نوین اسلامی را تشریح کرده است (حمیدی و مزدخواه، ۱۴۰۰، ص. ۴۱۲). در حاکمیت اسلامی، هندسه قدرت از تفاوتی ماهوی با اندیشه حاکم بر نظام سلطه برخوردار است و از آنجاکه نظام جمهوری اسلامی ایران، به‌عنوان مظهر حکومت اسلامی، طلیعه‌دار اندیشه‌ای است که در پی استقرار ارزش‌های دینی و اسلامی است، از این رو، بایستی ساختار انتظام‌بخش تمدن اسلامی در تراز با ویژگی‌های نظامی انقلابی تبیین شود (رضایی و شریعتی، ۱۴۰۰، ص. ۳۴۹). رسیدن به جایگاه تمدن اسلامی امکان‌پذیر نیست مگر با بازاندیشی و بازسازی ساختارهای موجود در نظام اسلامی که یکی از این شاخصه‌ها دیپلماسی ورزشی است (محمدولی و صفراهنگ، ۱۳۹۸، ص. ۷۳). دیپلماسی ورزشی رویکردی است که اخیراً سیاستمداران و دولتمردان دنیا با استفاده از افراد و رویدادهای ورزشی به‌دنبال ایجاد تصویر مطلوبی از کشور خود در بین سازمان‌ها و دولت‌های خارجی می‌باشند (Murray, 2013, p. 14). امروزه ورزش یک جنبه مهمی از نفوذ سیاسی دولت‌ها (ها) شده است (Nicholson & et al., 2011). کشورها و جوامع برای دستیابی به اهداف سیاسی، مالی و اجتماعی و بهبود چهره کشور از ورزش برای اهداف تجاری و دیپلماسی عمومی استفاده می‌کنند (Dubinsky, 2019, p. 160). ظهور مفهوم دیپلماسی ورزشی در عرصه روابط بین‌الملل، پرسش‌هایی را در مورد دیپلماسی ورزشی و نقش آن در روابط بین‌الملل و اعمال اختیارات آن ایجاد کرده است. امروزه صاحب‌نظران علوم ورزشی، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل به این نتیجه رسیده‌اند که دیپلماسی ورزشی یکی از مهم‌ترین جنبه‌های ورزش و نقش آن در روابط بین‌الملل است (صباغیان، ۱۳۹۴، ص. ۱۴۱). تعاریف مختلفی از دیپلماسی ورزش در متون مختلف به‌ویژه در دهه گذشته آمده است؛ از «جنگ بدون شلیک» (Jackson, 2013, p. 279) تا «بزار توسعه صلح پایدار» (شریعتی فیض‌آبادی، ۱۳۹۸، ص. ۱۳۱) که همه آنها می‌خواهند روابط و دوستی‌های بین‌المللی را درک کنند و به ریشه‌کنی تعصب و تبعیض کمک کنند. ورزش ابزاری «کم‌هزینه، پرمحتوا و

کم‌خطر» برای فعالیتهای سیاسی است (Allen Pigman & Simon Rofe, 2014, p. 196). در تعریفی جامع دیپلماسی ورزش را می‌توان بخش پررنگ دیپلماسی عمومی نامید که در آن از تمامی ظرفیتهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری ورزش یک کشور از قبیل تجهیزات و فضاهای ورزشی، ورزشکاران، مربیان، مدیران ورزشی، استفاده تا قدرت نرم آن در عرصه بین‌الملل تقویت گردد (شریعتی فیض‌آبادی، ۱۳۹۸، ص. ۱۳۷). خلق مفاهیم جدیدی چون سیاست ورزشی، بازی سیاسی و دیپلماسی ورزشی بین قدرتهای درگیر در عرصه سیاست بین‌الملل، نشان از خلق عرصه جدیدی برای تعامل‌های سیاسی در چهره‌ای متفاوت از میدان جنگ با مذاکره‌های سیاسی دارد. درحال حاضر نه‌تنها سیاست به‌عنوان یکی از بخش‌های مهم ورزش خود را نشان داده است، بلکه فراتر از آن روابط تعاملی میان ورزش و سیاست برقرار شده است. دیپلماسی ورزشی اصطلاحی جدید است که روشی قدیمی را توصیف می‌کند: قدرت بی‌نظیر ورزش برای نزدیک کردن مردم، ملت‌ها و جوامع از طریق عشق مشترک به کارهای بدنی (Murray, 2020).

با تمام موفقیت‌های ورزش ایران در عرصه بین‌الملل، ساختار دیپلماسی ورزشی کشور با کمبودهای مختلفی همراه است که نبود نمایندگان ایرانی در کرسی‌های اثرگذار بین‌المللی ورزش مهم‌ترین آن است؛ لذا به این مقوله باید توجه کرد که جمهوری اسلامی ایران چه راهکارها و راهبردهایی برای استفاده از این ابزار قدرتمند مدنظر قرار داده است. ورزش با استفاده از دستگاه سیاسی به توسعه و رشد خود می‌پردازد؛ بنابراین پیوند بین دیپلماسی و ورزش راهکاری مؤثری است که در کنار یکدیگر افق روشن‌تر و مؤثری را برای کسب موفقیت‌های سیاسی بین‌المللی به‌دست می‌دهد. برنامه‌ها محصول آینده‌نگری^۱ سیاستمداران است؛ هر چند سرنوشت این برنامه‌ها بستگی به تصویرسازی دست‌اندرکاران و مشارکت‌کنندگان در عمل دارد. آینده‌نگری قابلیت‌ی است که با داشتن آن، رهبران و مدیران ورزشی می‌توانند از وضعیت‌های گذشته و حال درس بگیرند و با تصمیم‌هایی که می‌گیرند در آینده سازمان ورزشی تأثیرگذار باشند. اگر رهبران به روندها توجه کنند و بدانند که چگونه مشکلات در گذشته برای سازمانشان و توسط رقبایشان اتفاق افتاده است، بازدارنده‌ها و سوق‌دهنده‌ها راحت‌تر شناسایی می‌شوند همچنین نگرش به آینده در تصمیم‌گیری برای برنامه‌های بلندمدت سازمان، کمک شایانی به مدیران می‌کند (Valenti & et al., 2020, p. 315).

1. Foresight

به‌طور کلی ورزش در جمهوری اسلامی ایران پس از انقلاب تحولات پرفرازونشیبی را تجربه کرده و مشارکت نسبی در عرصه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی داشته، ولی در بعد دیپلماسی ورزش هنوز الگوی شایسته و متناسب با اسم و ظرفیت بی‌شمار ایران و انقلاب اسلامی تعریف تدوین نشده و به‌تعبیر بهتر در مسیر نهادسازی کارآمد اقدام راهبردی مؤثر در راستای بهره‌برداری متقابل اصحاب ورزش و کارگزاران دیپلماسی خارجی در مسیر تأمین منافع عالیه ایران اسلامی صورت نپذیرفته است (بخشی چناری و دیگران، ۱۳۹۸، ص. ۲۵). این در حالی است که در شرایط سخت و پرتنش به دلیل تحریم‌های ظالمانه آمریکا، می‌توان از ظرفیت‌های ورزشی کشورمان و حضور ویژه افراد تأثیرگذار در اقصی نقاط جهان به‌ویژه اروپا به‌عنوان اهرمی برای تسهیل استفاده کرد تا علاوه بر تقویت تعامل ورزشی در عرصه بین‌المللی، ایران با تمدن کهن چندین هزارساله و فرهنگ بسیار غنی و ارزش‌های انسانی به‌عنوان کشوری با ظرفیت بالا برای تعامل سازنده و مسالمت‌آمیز معرفی شود.

با بررسی ادبیات موضوع مشخص شد که تأکید و توجه زیادی بر دیپلماسی ورزش به‌عنوان راهکار مؤثر رفع تنش‌های کشورها شده است.

۱. پیشینه پژوهش

دیکسون و همکاران^۱ (۲۰۱۹) در تحقیقی با عنوان «بررسی ساختار و فرایند آغازین دیپلماسی ورزشی» به این نتیجه رسیدند که ورزش و رویدادهای ورزشی همچنان نقش مهمی در تقویت و توسعه روابط دیپلماتیک بین کشورها و ایجاد صلح در جهان ایفا می‌کند. مین و چوی^۲ (۲۰۱۹) در تحقیق خود با عنوان «همکاری‌های ورزشی بین دو کره؛ و نقش بیش از اندازه دیپلماسی ورزشی در کره جنوبی» به این نتیجه رسیدند که استفاده از ورزش به‌عنوان ابزاری دیپلماتیک بین کشورهای کره شمالی و کره جنوبی در حال گسترش است و از اوایل دهه ۱۹۶۰ به بعد، مبادلات ورزشی بین دو کره، بیشتر به عاملی اجتماعی برای همکاری‌های سیاسی شبیه بوده است. راولو^۳ (۲۰۱۸) «ملت ورزشی» را مهم‌ترین تصویر استرالیایی‌ها در اذهان مردم جهان بعد از بازی‌های المپیک ۲۰۰۰ سیدنی ارزیابی کرد. همچنین فالرتون و همکاران^۴ (۲۰۱۸) پژوهشی با عنوان «دیپلماسی ورزشی و راه‌حل‌های دیپلماتیک» انجام دادند

1. Dixon & et al.
2. Min & Choi
3. Rowe
4. Fullerton & et al.

و به این نتیجه رسیدند که اگر شروع دیپلماسی ورزشی داوطلبانه، علمی و مناسب باشد و به گونه‌ای انتخاب شود که با راهبرد سیاسی هر کشور (دولت) همسو شود، نتایج ممکن است مطابق با نتایج سیاسی هر کشور باشد. اشنایدر^۱ (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «دیپلماسی ورزشی به‌عنوان تسهیل‌کننده روابط بین‌المللی» نشان داد که دیپلماسی ورزشی می‌تواند از طریق روابط بین‌المللی مشکلات جهانی معاصر را تسهیل کند.

در ایران نیز حسن‌پور قادی و دوستی (۱۴۰۰) در تحقیقی با عنوان «جایگاه دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی ایران پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷» به این نتیجه رسیدند دیپلماسی ورزشی کشور از روند و الگوی خاصی پیروی نمی‌کند، ولی هر چه از صدر انقلاب می‌گذرد، دولت‌ها بدون توجه به مواضع سیاسی خود به استفاده بیشتر از این دیپلماسی در راستای اهداف خود روی آورده‌اند همچنین سبزی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان «طراحی مدل مفاهیم اثرگذار دیپلماسی ورزش بر توسعه روابط ایران و ایالات متحده» به این نتیجه رسیدند که هفت عامل توسعه تجاری، امور دینی، تعامل‌ها، امور فرهنگی، انسجام ملی، امور سیاسی و دوستی در چهار سطح متأثر از فضای ورزشی کشور ایران در عرصه بین‌الملل بوده است. جوادی‌پور و راسخ (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان «نقش ورزش و توسعه ورزشی در پیشبرد سیاست‌های فرهنگی - اجتماعی و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران»، به این نتیجه رسیدند که چالش‌ها و ضعف‌های مختلفی از جمله فقدان دستورالعمل‌های روشن، عدم آگاهی و دانش در این زمینه و عدم آگاهی از ظرفیت‌های دیپلماسی فرهنگی و ورزشی وجود دارد.

۲. چهارچوب نظری

عدم توجه به مقوله مهم دیپلماسی ورزشی می‌تواند به کاهش و تضعیف منابع سیاست خارجی ایران منجر شود و از این طریق بسیاری از ظرفیت‌های بالقوه کشور را غیرفعال نگاه دارد که آسیبی بزرگ برای تأمین منافع ملی به‌شمار می‌آید. به‌نظر می‌رسد ورزش جمهوری اسلامی ایران پس از انقلاب تحولات پرفراز و نشیبی را پشت‌سر گذاشته و اگرچه روندی رو به رشد را به‌ویژه در عرصه‌های بین‌المللی در حال تجربه بوده، اما از منظر دیپلماسی ورزش هنوز الگوی درخور ایران و انقلاب اسلامی را پیدا نکرده است. بر خلاف کشورهای دیگر مانند برزیل، روسیه، چین و حتی همسایه ترکیه،

سیاست‌گذاران سیاسی ایران هنوز «درک ورزشی» مناسبی از قدرت سیاسی و جایگاه داوران، مربیان و ورزشکاران ندارند. به‌طور کلی سایر کشورها از طریق استفاده ابزاری و غیرمستقیم از بازی‌ها برای برقراری ارتباط و رساندن پیام خود به جامعه جهانی استفاده می‌کنند، این امر در نظام دیپلماسی کشورمان مورد توجه قرار نگرفته است. از یکسو عدم ارتباط بین دو اداره روابط بین‌الملل و ورزش و از سوی دیگر تصور ورزش به‌عنوان «حیات خلوت» در میان تصمیم‌گیران عرصه دیپلماسی کشور زمینه از دست دادن فرصت‌های سیاسی پرسود را فراهم کرد. نبود راهبرد کلان، فقدان ضمانت‌های اجرایی مناسب و هم‌افزایی در وزارت خارجه ایران سبب شده تا مانند دیگر ابعاد دیپلماسی عمومی، ورزش نیز نتواند خود را به‌عنوان اهرمی سیاسی - اقتصادی برای رسیدن به اهداف عالی نظام مطرح نماید.

تاکنون در مورد توسعه دیپلماسی ورزشی عوامل زیادی در مقاله‌های متعدد به چاپ رسیده است ولی با توجه به تحولات آینده در نظام بین‌المللی، مولفه‌های جدیدی در سازوکار بین‌المللی نقش مؤثر ایفا خواهند. استفاده از مقوله جدید، فن و آموزش جدید طلب می‌کرد؛ لذا مسئله اصلی تحقیق این می‌باشد که مقوله‌های جدید در قالب توسعه دیپلماسی ورزشی با چشم‌انداز ۱۴۲۰ کدامند؟

۳. روش‌شناسی

این پژوهش از نظر هدف پژوهشی کاربردی و برحسب گردآوری اطلاعات کیفی بوده و با استفاده از مصاحبه نیم‌ساختاریافته انجام گرفته است. تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی بر اساس دستورالعمل ارائه شده توسط کوربین و استراس^۱ در سال (۱۹۹۸) انجام شد. این شیوه شامل سه مرحله اصلی: کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل صاحب‌نظران در حوزه مدیریت کلان ورزشی، مدیریت راهبردی، دیپلماسی، روابط بین‌الملل و جامعه‌شناسی ورزشی در سطح معاون وزیر، رئیس فدراسیون، مشاور وزیر و اساتید دانشگاهی بودند در این پژوهش، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت، یعنی نقطه‌ای که افزودن نمونه جدید بر توسعه مدل یا نظریه تحقیق تأثیری نداشت. اشباع نظری این پژوهش از طریق ۱۵ مصاحبه به دست آمد. روش اصلی گردآوری اطلاعات در این پژوهش، تکنیک مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته بود. که در آن محقق عناصر و موضوع‌های

1. Corbin & Strauss

مورد نیاز برای پوشش اطلاعات را از قبل آماده می‌کند، در حالی که سؤال‌ها باز و کلی هستند. یعنی از قبل آماده نیستند و بستگی زیادی به سؤال‌هایی دارند که به‌طور ناگهانی از مصاحبه و شخص در حال انجام در فرایند مصاحبه ایجاد می‌شود. میانگین مدت مصاحبه ۴۷ دقیقه بود. تجزیه و تحلیل محتوا پس از مصاحبه و جمع‌آوری داده‌ها انجام شد. مصاحبه بین ۱۵ کارشناس انجام شد و از مصاحبه سیزدهم هیچ اظهار نظر جدیدی صورت نگرفت، ولی برای اطمینان تا مصاحبه ۱۵ نیز پیش رفت. کدگذاری‌ها توسط نرم‌افزار MAXQDA 2020 انجام پذیرفت. همچنین جهت اعتباردهی فرایند کدگذاری و کنترل کیفیت کدهای استخراج شده در بخش کیفی از شاخص کاپای کوهن استفاده شده است که مقدار شاخص کاپا برابر با $0/789$ محاسبه شده و در سطح توافق پذیری معتبر قرار گرفت. بررسی صحت علمی مطالعات کیفی شامل چهار معیار قابلیت اعتبار، قابلیت انتقال پذیری، قابلیت اطمینان و تأیید پذیری است. این موارد در جدول شماره (۱) ارائه شده است.

جدول (۱): موارد تأییدکننده روایی و پایایی در روش تحقیق کیفی

نمونه‌برداری تا اشباع داده‌ها، استقرار طولانی مدت میدان، تطبیق پذیری داده‌ها	قابلیت اعتبار
بررسی، مستندسازی محققان در مورد داده‌ها، روش‌ها و تصمیم‌گیری‌ها، چندجانبه‌گرایی محقق	قابلیت اطمینان
بررسی مقایسه‌ای نتایج و موارد مشابه	تأیید پذیری
شرح مفصلی از محیط و شرکت‌کنندگان و انواع دیدگاه‌ها و تجربه‌های پاسخ‌دهندگان	قابلیت انتقال پذیری

Source: (Guba & Lincoln, 1985)

علاوه بر این، در این مطالعه از شاخص کاپای کوهن برای اعتبارسنجی فرایند کدگذاری و کنترل کیفیت استفاده شد. برای محاسبه شاخص کاپا، از کارشناسان موضوع خواسته شد تا کدها و مفاهیم را بدون اطلاع از کدگذاری محقق، طبقه‌بندی کنند. سپس مفاهیم ارائه شده توسط محقق با مفاهیم ارائه شده توسط متخصصان با استفاده از نرم‌افزار SPSS مقایسه شد. اگر کدهای دو محقق به هم نزدیک باشند، این نشان‌دهنده درجه بالایی از توافق و اطمینان بین این دو کدگذار است. همان‌طور که در زیر نشان داده شده است مقدار شاخص کاپا برابر با $0/788$ محاسبه شده که با توجه به جدول شماره (۲) در سطح توافق معتبر قرار گرفته است.

جدول (۲): وضعیت شاخص کاپا و نتایج آماره ضریب توافق کاپای کوهن

وضعیت توافق	مقدار عددی شاخص کاپا	نتایج آماره (ضریب توافق کاپای کوهن)	
ضعیف	کمتر از ۰	۰/۷۸۹	ارزش
بی اهمیت	۰ - ۰/۲		تعداد نمونه‌ها
متوسط	۰/۲۱ - ۰/۴	۶۰	معنی داری
مناسب	۰/۴۱ - ۰/۶		
معتبر	۰/۶۱ - ۰/۸	۰/۰۰۰۱	
عالی	۰/۸۱ - ۱		

Source: (Carletta, 1996)

در بخش کمی جامعه آماری شامل کلیه صاحب‌نظران، اعضای هیئت علمی و کلیه مسئولان مرتبط (فعلی و سابق)، مشتمل و منتخب از: متخصصان و مدیران ورزشی و مدیران اجرایی در وزارت ورزش و جوانان بودند روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای بود. با توجه به آنکه جامعه آماری کل ایران می‌باشد؛ لذا کشور را به ۵ بخش (شمالی و جنوبی و شرقی و غربی و مرکزی) (ساری، شیراز، مشهد، تبریز، اصفهان) تقسیم نموده و از هر بخش یک استان و از هر استان یک شهر انتخاب و به صورت تصادفی پرسشنامه‌ها توزیع شدند. بر اساس جدول گرجسی و مورگان ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شده است. با در نظر گرفتن احتمال عدم تکمیل بعضی از پرسشنامه‌ها، محقق به پیشنهاد صاحب‌نظران حوزه، تعداد ۴۰۰ پرسشنامه تهیه و میان اعضای نمونه آماری توزیع نمود که در نهایت ۳۹۶ پرسشنامه عودت داده شد و با توجه به تکمیل ناقص برخی پرسشنامه جمعاً ۵ پرسشنامه ناقص از فرایند تجزیه و تحلیل کنار گذاشته شد و در نهایت ۳۹۱ پرسشنامه انتخاب و در فرایند ارزیابی قرار گرفتند. نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها نیز ۹۸ درصد بود داده‌های گردآوری شده به وسیله نرم‌افزارهای SPSS و PLS مورد آزمون قرار گرفت و مؤلفه‌های هر بخش (علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردی و پیامدها) به صورت جداگانه مشخص شدند. روایی این بخش از طریق روایی همگرا و واگرا و پایایی آن نیز از طریق آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی تأیید شدند.

جدول (۳): پایایی ابزارهای اندازه‌گیری تحقیق در بخش کمی

ابعاد	آلفای کرونباخ (>۰/۷)	پایایی ترکیبی (CR>۰/۷)
شرایط علی	۰/۸۴۷	۰/۹۵۳
شرایط راهبردی	۰/۸۹۳	۰/۹۹۴
شرایط مداخله‌گر	۰/۸۸۹	۰/۹۹۰
پیامدها	۰/۸۹۲	۰/۹۹۳

منبع: (نگارنده)

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی خبرگان در جدول شماره ۴، و نمونه آماری نیز در جدول شماره ۵، ارائه شده است.

جدول (۴): ویژگی‌های جمعیت‌شناختی خبرگان

سن			تحصیلات		جنسیت	
۵۰ سال به بالا	۴۶ تا ۵۰ سال	۴۰ تا ۴۵ سال	دکتری	کارشناسی ارشد	زن	مرد
۴	۶	۵	۱۱	۴	۵	۱۰

منبع: (نگارنده)

جدول (۵): ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه آماری

سن			تحصیلات			جنسیت	
۵۰ سال به بالا	۴۱ تا ۵۰ سال	۳۱ تا ۴۰ سال	دکتری	کارشناسی ارشد	کارشناسی	زن	مرد
۲۶	۲۰۵	۱۶۰	۱۴۱	۲۰۵	۴۵	۶۲	۳۲۹

منبع: (نگارنده)

۴. یافته‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از کدگذاری صورت پذیرفت در مرحله کدگذاری باز، با مراجعه به کدهای اولیه (کدگذاری نکات کلیدی)، کدهایی که به موضوعات مشترک اشاره کرده بودند، گروه‌بندی شدند و مفاهیم را ایجاد کردند و با مقایسه و طبقه‌بندی کردن مفاهیم، مقوله‌ها مشخص شدند. در مرحله کدگذاری محوری، شرایط علی، پدیده محوری، عوامل زمینه‌ای، متغیرهای مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها مشخص شدند. میانگین محدوده زمانی مصاحبه‌ها ۴۷ دقیقه بود. تحلیل

محتوا پس از اتمام مصاحبه‌ها و جمع‌آوری داده‌ها صورت گرفت. مصاحبه بین ۱۵ خبره انجام پذیرفت که از مصاحبه ۱۳ به بعد هیچ بیانیه‌ای جدیدی ایجاد نگردید ولی برای اطمینان تا مصاحبه ۱۵ نیز انجام پذیرفت.

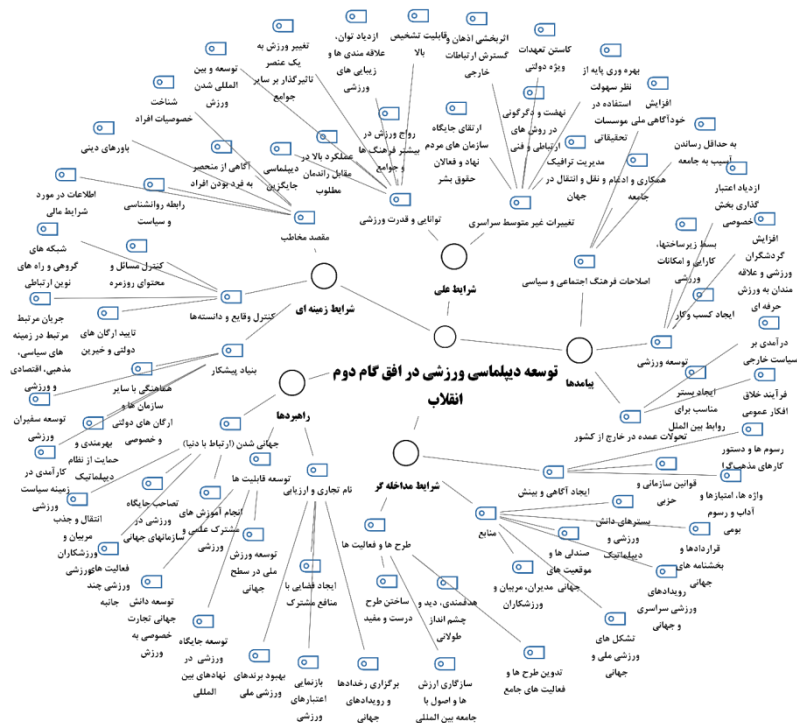
جدول (۶): تقسیم‌بندی کدهای باز، محوری و کدهای انتخابی

کد انتخابی	کد محوری	کد باز	
شرایط زمینه‌ای	بنیاد پیشکار	توسعه سفیران ورزشی	
		کارآمدی در زمینه سیاست ورزشی	
		هماهنگی با سایر سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی و خصوصی	
		بهرمندی و حمایت از نظام سیاسی	
	مقصد مخاطب	باورهای دینی	
		شناخت خصوصیات افراد	
		اطلاعات در مورد شرایط مالی	
		رابطه روان‌شناسی و سیاست	
		آگاهی از منحصربه‌فرد بودن افراد	
	کنترل وقایع و دانسته‌ها	جریان مرتبط مرتبط در زمینه‌های سیاسی، مذهبی، اقتصادی و ورزشی	
		شبکه‌های گروهی و راه‌های نوین ارتباطی	
		کنترل مسائل و محتوای روزمره	
		تأیید ارگان‌های دولتی و خیرین	
	شرایط علی	تغییرات غیر متوسط سراسری	کاستن تعهدهای ویژه دولتی
			نهضت و دگرگونی در روش‌های ارتباطی و فنی
			اثربخشی اذهان و گسترش ارتباطات خارجی
مدیریت ترافیک و نقل‌وانتقال در جهان			
ارتقای جایگاه سازمان‌های مردم‌نهاد و فعالان حقوق بشر			
بهره‌وری پایه از نظر سهولت استفاده در مؤسسه‌های تحقیقاتی			
توانایی و قدرت ورزشی		توسعه و بین‌المللی شدن ورزش	
		دیپلماسی جایگزین	
		عملکرد بالا در مقابل کارکرد مطلوب	
		رواج ورزش در بیشتر فرهنگ‌ها و جوامع	
	قابلیت تشخیص بالا		
	تغییر ورزش به یک عنصر تأثیرگذار بر سایر جوامع		

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
		از دید توان، علاقه‌مندی‌ها و زیبایی‌های ورزشی
شرایط مداخله‌گر	طرح‌ها و فعالیت‌ها	سازگاری ارزش‌ها و اصول با جامعه بین‌المللی
		تدوین طرح‌ها و فعالیت‌های جامع
		ساختن طرح درست و مفید
		هدف‌مندی، دید و چشم‌انداز طولانی
	ایجاد آگاهی و بینش	قوانین سازمانی و حزبی
		رسوم‌ها و دستور کارهای مذهب‌گرا
		واژه‌ها، امتیازها و آداب و رسوم بومی
	منابع	تشکل‌های ورزشی ملی و جهانی
		رویدادهای ورزشی سراسری و جهانی
		صندلی‌ها و موقعیت‌های جهانی
		بسترهای دانش ورزشی و سیاسی
		مدیران، مربیان و ورزشکاران
		قراردادها و بخشنامه‌های جهانی
	راهبردها	نام تجاری و ارزیابی
بازنمایی اعتبارهای ورزشی		
ایجاد فضایی با منافع مشترک		
برگزاری رویدادها و رویدادهای جهانی		
جهانی شدن (ارتباط با دنیا)		انتقال و جذب مربیان و ورزشکاران ورزشی
		فعالیت‌های ورزشی چندجانبه
		انجام آموزش‌های مشترک علمی و ورزشی
		تصاحب جایگاه ورزشی در سازمان‌های جهانی
توسعه قابلیت‌ها		توسعه ورزش ملی در سطح جهانی
		توسعه دانش جهانی تجارت خصوصی به ورزش
		توسعه جایگاه ورزشی در نهادهای بین‌المللی
پیامدها		اصلاحات فرهنگ اجتماعی و سیاسی
	همکاری و ادغام جامعه	
	به حداقل رساندن آسیب به جامعه	
	تحولات عمده در خارج از کشور	ایجاد بستر مناسب برای روابط بین‌الملل
		درآمدی بر سیاست خارجی

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
		فرآیند خلاق افکار عمومی
	توسعه ورزشی	ایجاد کسب و کار
		بسط زیرساخت‌ها، کارایی و امکانات ورزشی
		ازدیاد اعتبارگذاری بخش خصوصی
		افزایش گردشگران ورزشی و علاقه‌مندان به ورزش حرفه‌ای

منبع: (نگارنده)



منبع: (نگارنده)

شکل (۱): خروجی نرم افزار MAXQDA (مدل مفهومی مرحله کیفی)

جدول (۷): میانگین مقادیر اشتراکی و R2 متغیرهای پنهان

R2	AVE (>0/5)	متغیرهای اصلی مدل
۰,۹۳۸	۰,۹۹۱	اصلاحات فرهنگ اجتماعی و سیاسی
۰,۹۵۹	۰,۹۵۰	ایجاد آگاهی و بینش
۰,۹۷۳	۰,۹۵۷	بنیاد پیشکار
۰,۹۷۶	۰,۹۸۲	تحولات عمده در خارج از کشور
۰,۶۶۵	۰,۹۳۱	تغییرات غیرمتوسط سراسری
۰,۶۷۴	۰,۸۹۸	توانایی و قدرت ورزشی
۰,۹۵۱	۰,۹۷۱	توسعه قابلیت‌ها
۰,۹۷۶	۰,۹۴۵	توسعه ورزشی
۰,۹۷۲	۰,۹۶۴	جهانی شدن (ارتباط با دنیا)
۰,۲۵۱	۰,۹۳۳	راهبردها
۰,۳۰۳	۰,۸۹۹	شرایط زمینه‌ای
۰,۶۴۳	۰,۶۱۱	شرایط علی
۰,۶۰۱	۰,۸۸۱	شرایط مداخله‌گر
۰,۹۵۸	۰,۸۷۹	طرح‌ها و فعالیت‌ها
۰,۹۸۲	۰,۸۶۹	مقصد مخاطب
۰,۹۵۸	۰,۹۳۲	منابع
۰,۹۸۶	۰,۹۵۰	نام تجاری و ارزیابی
۰,۳۲۵	۰,۹۳۵	پیامدها
۰,۹۷۹	۰,۹۴۳	کنترل وقایع و دانسته‌ها
۰,۷۹۳	۰/۹۱۷	میانگین مقادیر فوق

منبع: (نگارنده)

برای بررسی برازش مدل کلی، از معیار GOF استفاده شد:

$$GOF = \sqrt{Communitiy \times R^2} = \sqrt{0.917 \times 0.793} = 0.853$$

با توجه به سه مقدار ۰/۲۵؛ ۰/۰۱ و ۰/۳۶ به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF حاصل شدن مقدار ۰/۸۵۳ برای GOF نشان از برازش کلی قوی مدل در پژوهش حاضر دارد.

جدول (۸): مقدار آماره تی، مقدار ضریب مسیر و خطای استاندارد

مستقل	مسیر	وابسته	آماره تی	مقدار ضریب	انحراف استاندارد	سطح معناداری
توسعه دیپلماسی ورزشی	←	راهبردها	۷,۳۶۵	۰,۵۰۱	۰,۰۶۸	۰,۰۰۰۱
توسعه دیپلماسی ورزشی	←	شرایط زمینه‌ای	۸,۶۱۸	۰,۵۵۱	۰,۰۶۴	۰,۰۰۰۱
توسعه دیپلماسی ورزشی	←	شرایط علی	۳۳,۷۱۳	۰,۸۰۲	۰,۰۲۴	۰,۰۰۰۱
توسعه دیپلماسی ورزشی	←	شرایط مداخله‌گر	۲۱,۳۷۱	۰,۷۷۵	۰,۰۳۶	۰,۰۰۰۱
توسعه دیپلماسی ورزشی	←	پیامدها	۱۰,۳۳۷	۰,۵۷۰	۰,۰۵۵	۰,۰۰۰۱
راهبردها	←	توسعه قابلیت‌ها	۲۶۵,۶۸۸	۰,۹۷۵	۰,۰۰۴	۰,۰۰۰۱
راهبردها	←	جهانی‌شدن	۴۱۷,۷۶۵	۰,۹۸۶	۰,۰۰۲	۰,۰۰۰۱
راهبردها	←	نام تجاری و ارزیابی	۷۹۷,۹۸۹	۰,۹۹۳	۰,۰۰۱	۰,۰۰۰۱
شرایط زمینه‌ای	←	بنیاد پیشکار	۴۵۰,۳۶۸	۰,۹۸۶	۰,۰۰۲	۰,۰۰۰۱
شرایط زمینه‌ای	←	مقصد مخاطب	۶۳۸,۸۶۵	۰,۹۹۱	۰,۰۰۲	۰,۰۰۰۱
شرایط زمینه‌ای	←	کنترل وقایع و دانسته‌ها	۳۰۳,۸۷۰	۰,۹۸۹	۰,۰۰۳	۰,۰۰۰۱
شرایط علی	←	تغییرات غیرمتوسط	۶۳,۲۴۰	۰,۸۱۵	۰,۰۱۳	۰,۰۰۰۱
شرایط علی	←	توانایی و قدرت ورزشی	۳۹,۸۳۹	۰,۸۲۱	۰,۰۲۱	۰,۰۰۰۱
شرایط مداخله‌گر	←	ایجاد آگاهی و بینش	۵۲۶,۹۰۹	۰,۹۷۹	۰,۰۰۲	۰,۰۰۰۱
شرایط مداخله‌گر	←	طرح‌ها و فعالیت‌ها	۴۳۲,۳۱۴	۰,۹۷۹	۰,۰۰۲	۰,۰۰۰۱
شرایط مداخله‌گر	←	منابع	۴۷۰,۵۸۷	۰,۹۷۹	۰,۰۰۲	۰,۰۰۰۱
پیامدها	←	اصلاح‌های فرهنگ اجتماعی و سیاسی	۲۴۴,۰۰۶	۰,۹۶۸	۰,۰۰۴	۰,۰۰۰۱
پیامدها	←	تحولات عمده در خارج از کشور	۵۰۶,۹۰۰	۰,۹۸۸	۰,۰۰۲	۰,۰۰۰۱
پیامدها	←	توسعه ورزشی	۴۳۵,۰۹۱	۰,۹۸۸	۰,۰۰۲	۰,۰۰۰۱

منبع: (نگارنده)

با توجه به اینکه در نرم‌افزار اسمارت پی ال اس از مقدار آماره تی برای بررسی معنی‌دار بودن ضرایب استفاده می‌شود و این مقدار برای خطای ۵ درصد عدد ۱/۹۶ می‌باشد برای بررسی معنی‌داری از مقایسه مقدار آماره تی روابط با عدد مفروض فوق استفاده می‌گردد. به طوری که اگر مقدار آماره تی از مقدار ۱/۹۶ بیشتر باشد، رابطه نشان داده شده معنی‌دار است؛ بنابراین با توجه به شکل فوق ملاحظه می‌شود تمامی روابط مدل معنادار می‌باشند.

۵. بحث و مقایسه

در این بخش از پژوهش که شناسایی پدیده دیپلماسی ورزشی و تبیین آن در کشور

بود مصاحبه‌های کیفی - اکتشافی مدنظر قرار گرفت که نتیجه آن شناسایی ۱۴ مقوله در قالب محورهای الگوی پارادایمی بود.

شرایط علی: آنچه باعث وقوع یک پدیده و لزوم توجه به آن می‌شود را شرایط علی یک پدیده می‌گوییم. شرایط علی پدیده دیپلماسی ورزشی دو عامل تعیین شد. تغییرهای غیرمتوسط سراسری و توانایی و قدرت ورزشی در عرصه دیپلماسی. در عصر حاضر یک تحول کیفی در عرصه دیپلماتیک رخ داده است. تحولاتی که باعث شده است تا قدرت نرم جای قدرت سخت را بگیرد. تحولات عرصه بین‌المللی و قدرت گرفتن بیش از پیش بازیگران غیردولتی، موجب بروز تحولاتی در چگونگی عملکرد دیپلماسی شده است. چنین تغییرهایی، دیپلماسی سنتی را که بر مبنای تعامل میان دولت‌ها قرار دارد، با چالش مواجه کرده و کاهش نقش انحصاری دولت‌ها را به دنبال داشته است. کاهش زمین‌ه ورود کنشگران غیردولتی را برای ورود دیپلماسی کشورها فراهم نموده است. در این میان راهبرد سیاست خارجی کشورها نیز تحت الشعاع قرار گرفته است. ورزش به‌عنوان یک ابزار سیاسی، می‌تواند انزوا را کاهش و ثبات و امنیت را برای کشور به ارمغان آورد. از طرفی ورزش دارای ظرفیتی برای فعالیت‌های سیاسی است. صاحب‌نظران این حوزه معتقدند که توانایی و قدرت ورزشی نقش دیپلماسی ورزشی را برای کشور پررنگ‌تر کرده است، به‌طوری‌که قدرت و جذابیت روزافزون رویدادهای ورزشی بین‌المللی مهم‌ترین جایگاه را در این زمینه به خود اختصاص می‌دهد. ورزش یک ابزار هیجان‌انگیز و محبوب برای مردم در سراسر جهان است. نمایشگاه‌ها و سالن‌های ورزشی در فضای باز برای ورزشکاران شرکت‌کننده در بازی‌های المپیک و سایر مسابقات بین‌المللی نشان می‌دهد که ورزش در سراسر جهان محبوبیت دارد. این نتایج با نتایج پژوهش‌های بخشی چناری و همکاران (۱۳۹۸) و دیکسون و همکاران^۱ (۲۰۱۹) همخوانی دارد. انجام فعالیت‌های ورزشی فرصتی برای تعامل با فرهنگ‌های خارجی فراهم می‌کند. ورزش ابزار صلح‌آمیز روابط بین‌المللی است که کشورها می‌توانند از آن برای تقویت روابط در سراسر جهان استفاده کنند. همچنین نتایج پژوهش حاکی از آن است که با توجه به تغییرات جهانی، افزایش نقش سازمان‌ها و بازیگران غیردولتی نقش مهمی در ضرورت دیپلماسی ورزشی در کشور ایفا می‌کند. در این زمینه، بررسی تعداد روزافزون سازمان‌های بین‌المللی نقش کاتالیزوری آنها را در توسعه روابط بین‌الملل

1. Dixon & et al.

نشان می‌دهد. این اهمیت نشان می‌دهد که سازمان‌های ذی‌ربط باید به‌دنبال تشکیل و راه‌اندازی نهادهای ملی و بین‌المللی برای قدرت چانه‌زنی بیشتر در حوزه بین‌المللی باشند.

شرایط زمینه‌ای: شرایط زمینه‌ای دیپلماسی ورزشی در این مطالعه بنیاد پیشکار، مقصد مخاطب و کنترل وقایع و دانسته‌ها تعیین شد. سازمان‌ها علاوه بر راهنما بودن، فضایی را برای توسعه نیز فراهم می‌کنند. اگر بنیاد پیشکار در حوزه دیپلماسی ورزشی، فعالیت در حوزه روابط بین‌الملل و دیپلماسی را در اولویت قرار دهد، می‌تواند زمینه‌ساز موفقیت در این عرصه باشد. سازمانی که قادر به برقراری ارتباط با سایر نهادها و درخواست کمک از سیستم سیاسی باشد. از طرف دیگر مقصد مخاطب و یا مخاطبان مدنظر است. این نتایج با نتایج پژوهش جوادی‌پور و راسخ (۱۳۹۸) همخوانی دارد. مخاطبان دیپلماسی ورزشی نمایانگر محیطی هستند که دیپلماسی ورزشی در آن عمل می‌شود، به‌طوری‌که شناخت مخاطبان و ادارات آنها از کشور مجری دیپلماسی عمومی نخستین شرط پایه‌ریزی یک دیپلماسی موفق است. بر این اساس این شناخت می‌تواند زمینه برنامه‌ریزی را برای دستگاه متولی بهتر فراهم نماید. دیگر شرایط زمینه‌ای کنترل وقایع و دانسته‌ها تعیین شد. رسانه‌ها باعث تغییر نگرش مردم نسبت به ورزش شده است. در این زمینه تحلیل‌های نظر صاحب‌نظران حاکی از این است که عوامل زمینه‌ای هیچ‌کدام شرایط مساعدی را برای توسعه دیپلماسی ورزشی کشور ندارند، به‌طوری‌که بدترین شرایط را بنیاد پیشکار در این زمینه دارد.

شرایط مداخله‌گر: دیگر مواردی که نقش میانجی در توسعه یک پدیده دارند، شرایط مداخله‌گر است. در این پژوهش شرایط مداخله‌گر شامل طرح‌ها و فعالیت‌ها، ایجاد آگاهی و بینش و ابزارها تعیین شد. در بخش طرح‌ها و فعالیت‌ها مفاهیمی همچون ارزش‌های جهانی، ساختار، چشم‌انداز و سیاست‌گذاری مطرح شده است. این نتایج با نتایج پژوهش‌های مین و چوی^۱ (۲۰۱۹)؛ فالرتون و همکاران^۲ (۲۰۱۹) و حسن‌پور قادی و دوستی (۱۴۰۰) همخوانی دارد. ورزش از طریق تقویت ارزش‌های انسانی و وحدت ملی و افزایش مشارکت بر سیاست تأثیر می‌گذارد. در این بین اصل بر برنامه‌ریزی صحیح است که می‌تواند حرکت این پدیده را منظم‌تر و با سرعت بیشتر دنبال کند؛ به‌خصوص اگر در این بین چشم‌انداز مطلوب تعیین شده باشد. از

1. Min & Choi

2. Fullerton & et al.

طرفی ساختار درست تخصیص منابع را دربرخواهد داشت و مسیر حرکت را هموار خواهد نمود. مقوله دیگر بحث فرهنگی را دنبال می‌کند. دیپلماسی ورزشی به دنبال راهی برای از بین بردن تفاوت‌های فرهنگی و نزدیک کردن مردم به یکدیگر است. تفاوت‌های فرهنگی، ارزش‌های قومیت‌ها، آداب مهمان‌نوازی از فرایندهای ایجاد آگاهی و بینش است که می‌تواند علاوه بر نزدیک کردن مردم به هم، ارتباطات دیپلماتیک قوی‌تری را به دنبال داشته باشد. همچنین یکی از نیازهای ورزش کشور برای توسعه دیپلماسی ورزشی ایجاد ساختار مناسب است. از سوی دیگر، آیین‌ها و برنامه‌های مذهبی و فرهنگی در حوزه امور فرهنگی نیز نیاز به برنامه‌ریزی و بازنگری دارند تا در این حوزه به نحو احسن مورد استفاده قرار گیرند.

راهبردها: راهبردها به دنبال تبیین راهکارهایی برای توسعه پدیده هستند. آنچه در این بخش از مدل به عنوان راهبردهای توسعه دیپلماسی ورزشی مدنظر صاحب‌نظران بود شامل نام تجاری و ارزیابی، تعامل‌گرایی با جهان و توانمندسازی ظرفیت‌ها بود. در دیپلماسی راه‌های زیادی برای افزایش برند ملی وجود دارد ورزش ابزار مثبتی برای انتقال ارزش‌های سنتی است چراکه تصویرسازی ارزش‌های هر کشور می‌تواند با ارائه ایدئولوژی آن کشور، اعتبار مضاعفی را برای آن در برداشته باشد. تعامل‌گرایی با جهان نیز راهبرد دیگری است که می‌تواند توسعه دیپلماسی ورزشی را در داشته باشد. تبادل مربی و ورزشکار در این زمینه می‌تواند راهکار بلندمدتی باشد که تعامل‌های کشورها را با دیگر کشورها روزافزون کند. چراکه ورزشکاران، مربیان و مدیران ورزشی به عنوان نمایندگان سیاسی دو کشور هستند که نقش مهمی را در عرصه سیاسی بین دو کشور بازی می‌کنند بی‌شک هیچ بحران و موضوع بین‌المللی را نمی‌توان بدون پیوست دیپلماسی چندجانبه بررسی کرد. در این بین دیپلماسی چندجانبه ورزشی می‌تواند برگزاری رویدادهای چندجانبه در سطح منطقه، قاره و حتی جهان را در برداشته باشد. علاوه بر آن برای تعامل‌گرایی بیشتر با جهان می‌توان به برگزاری نشست‌های علمی و أخذ مقر سازمان‌های بین‌المللی نیز اشاره نمود. تلاش برای گرفتن میزبانی مقر سازمان‌های بین‌المللی ورزشی راهبرد مهمی است که می‌تواند روابط کشور میزبان را با تمام کشورهای عضو برای سال‌ها حفظ کند. این سازمان‌ها نه تنها به دنبال فعالیت ورزشی هستند که عاملی برای روابط سیاسی با آن کشورها نیز می‌شوند. دیگر مسیری که می‌توان از طریق آن دیپلماسی ورزشی را

توسعه داد توسعه قابلیت‌ها است. این نتایج با نتایج پژوهش‌های راو^۱ (۲۰۱۸) و اشنايدر^۲ (۲۰۱۸) همخوانی دارد. یکی از ظرفیت‌هایی که هر کشوری می‌تواند در دیپلماسی ورزشی از آن استفاده کند، بین‌المللی کردن ورزش ملی و یا محلی کشور خود است. در این صورت می‌توان در دنیا ضمن گرفتن امتیازهای زیادی همچون مقر سازمان، سیاست‌گذاری‌ها و قوانین و مقررات رشته، دیپلماسی ورزشی مناسبی را برای کشور خود بنا نهد. از آنجاکه دیپلماسی عمومی نگاه غیردولتی به مقوله دیپلماسی دارد ورود بخش خصوصی می‌تواند آثار مثبتی را برای افکار عمومی در دنیا داشته باشد. از طرفی تبدیل ورزش به صنعتی درآمدزا این زمینه و انگیزه را برای بخش خصوصی فراهم نموده است که انگیزه بیشتری برای سرمایه‌گذاری در بخش ورزش داشته باشد. در این زمینه به کسب کرسی‌های بین‌المللی در سازمان‌های بین‌المللی ورزشی نیز می‌توان اشاره نمود. کرسی‌هایی که کسب آن نیازمند پرورش و حمایت مدیران ورزشی شایسته است. آنچه در اینجا به آن اشاره شد مورد تأیید صاحب‌نظران حوزه دیپلماسی ورزشی کشور قرار گرفت. چراکه تحلیل نظراتشان صحه گذاشتن اثر مثبت تمام راهبردها برای توسعه دیپلماسی ورزش کشور بود. در این زمینه اگرچه توانمندسازی در اولویت راهبرد توسعه قرار دارد، اما مجموعه عوامل محصول ملی ورزشی کشور از نظر محصول و قابلیت اطمینان امتیاز بسیار بالایی را کسب می‌کند. با این حال، تحقیقات بازار و توسعه محصول به مرحله‌ای مغفول در صنعت ورزش ایران تبدیل شده است. بین این پیشرفت‌ها و تغییرات نیز شکاف‌های عمیقی وجود داشت، اما نباید فراموش کرد که برندهای این حوزه می‌توانند بر افکار عمومی میلیون‌ها نفر تأثیر بگذارند.

پیامدها: آخرین فرایند الگوی استراس و کوربین به تبیین پیامدهای پدیده می‌پردازد. شاید پیامدهای دیپلماسی ورزشی محسوس باشد اما ارائه آن در قالب ۳ محور پیامدهای اصلاحات فرهنگ اجتماعی و سیاسی، تحولات عمده در خارج از کشور و توسعه ورزشی می‌تواند نقش این پدیده را پررنگ‌تر کند. پیامدهایی که راهبردهای پژوهش با آثار تعاملی شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر ایجاد می‌کند. ورزش در درون جامعه می‌توان هویت ملی و انسجام اجتماعی را افزایش دهد. ورزش دارای ارزش بالقوه‌ای در شکل‌گیری هویت است که بسیاری از رهبران سیاسی و اجتماعی از آن آگاهی کامل دارند و از آن برای رسیدن به اهداف خود در این زمینه

1. Rowe

2. Schneider

استفاده می‌کنند. دیگر پیامد این پدیده تحولات عمده در خارج از کشورها است. کشورها برای ایجاد ارتباطات بین‌المللی باید ایدئولوژی خود را شفاف‌سازی کنند. این شفاف‌سازی پیامد مؤثری در شکل‌دهی افکار عمومی دربر خواهد داشت. استفاده از ورزش برای توسعه سیاسی خود تصویرسازی مثبتی را از کشورها ارائه می‌دهد. چراکه ورزش ابزاری برای صلح و رقابت سالم است. ورزش بین‌المللی فرصت‌های مناسبی را برای دولت‌ها به‌وجود می‌آورد تا هم انواع برتری‌ها و دلاوری‌های ورزشکاران خود را نشان دهند و هم ایدئولوژی‌های خاص دولت خود را ارائه دهند و این زمینه‌ای است برای توسعه روابط بین‌الملل کشورها. به‌نظر می‌رسد که پیامدهای ورزشی توسعه دیپلماسی ورزشی در این بحث مغفول مانده است. این نتایج با نتایج پژوهش‌های فالرتون و همکاران^۱ (۲۰۱۸)؛ حسن‌پور قادی و دوستی (۱۴۰۰) و جوادی‌پور و راسخ (۱۳۹۸) همخوانی دارد. مطالعه مطالب ذکر شده در بالا خود تأییدی است بر اینکه رابطه ورزش و سیاست دوطرفه است. توسعه زیرساخت‌ها، امکانات و تجهیزات ورزشی افزایش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، اشتغال‌زایی، توریست ورزشی و جذب نخبگان ورزشی پیامدهایی است که دستگاه دیپلماسی ورزشی فعال می‌تواند برای هر کشوری به ارمغان آورد. زمانی که توسعه روابط بین‌الملل از طریق ورزش دغدغه دولتمردان شد پیامدهای ورزشی آن ظهور خواهد کرد.

نتیجه‌گیری

دیپلماسی ورزشی می‌تواند هویت جدیدی را در سیاست، فرهنگ و جامعه هر کشوری به‌وجود آورد. ایران در سال‌های گذشته با نشانه‌هایی از محدودیت‌های بین‌المللی کنفدراسیون‌های ورزشی روبه‌رو بوده است. عبور از چنین شرایطی نیازمند بهره‌گیری از سازوکارهای عام‌گرایانه، قواعد آمره و پیوند آن با نسبی‌گرایی خواهد بود. در چنین شرایطی، دیپلماسی ورزشی می‌تواند نیروی متعادل‌کننده قواعد داخلی و بین‌المللی برای نیل به نتیجه تعادلی باشد. نتیجه تعادلی دیپلماسی ورزشی برای ایران از این جهت اهمیت دارد که می‌تواند مرزهای هویت اجتماعی ایران را با موضوعات فراسرزمینی پیوند دهد. ضرورت‌های بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که ماهیت هویت‌گرایی و تمدن‌ساز دارد، ایجاب می‌کند که الگوی کنش ایران در نظام جهانی معطوف به سازوکارهایی باشد که موقعیت سیاسی جمهوری اسلامی را به

1. Fullerton & et al.

گونه تدریجی ارتقا دهد. اگرچه مرزهای هویت عامل جدایی گروه‌های فرهنگی، مذهبی، قومی و نژادی است، اما مدیریت هویت به معنای بهره‌گیری از سازوکارهای یکپارچه‌ساز دیپلماسی ورزشی حاصل می‌شود. موضوع‌های ورزشی شکل خاصی از رقابت خفیف بین نیروهای اجتماعی را به وجود می‌آورد. ذات ورزش ماهیت رقابتی و جوانمردانه داشته و از این جهت می‌تواند زمینه لازم برای انتقال هنجارهای ورزشی در حوزه فرهنگ، جامعه و سیاست را به وجود آورد. رابطه متقابل بین ورزش، سیاست، فرهنگ و جامعه از این جهت اهمیت دارد که می‌تواند زمینه‌های لازم برای عقلانیت اجتماعی، ثبات سیاسی و کنترل فضای عمومی را به وجود آورد. نگرش حوزه سیاست به ورزش براساس رهیافت کارکردگرایی انجام می‌گیرد. ورزش از یک طرف زمینه تخلیه هیجان‌ها، تنش‌ها و انرژی‌های نهفته را به وجود می‌آورد. از سوی دیگر می‌تواند در جامعه‌پذیری شهروندان تأثیرگذار باشد. چالمرز جانسون به این موضوع اشاره دارد که سیاست می‌تواند از طریق ورزش متعادل شود، به همان گونه‌ای که ورزش از طریق سیاست ماهیت عقلانی پیدا می‌کند.

دیپلماسی ورزشی حد واسط نیازهای راهبردی ایران با ضرورت‌های صنعت ورزش در عصر جهانی‌شدن خواهد بود. در چنین شرایطی، دیپلماسی ورزشی، حداکثرسازی «ارتباطات جهانی» را اقتضا می‌کند. ارتباطات جهانی براساس نمادها و نشانه‌های بنیادین در کنش ارتباطی متقابل معنا می‌یابد. صنعت ورزش در فضای ارتباطات جهانی تمامی موضوع‌های مربوط به فدراسیون‌های ورزشی را در قالب مؤلفه‌های حرفه‌ای، فراهویتی، فراساختاری و تغییریابنده تفسیر می‌کند. اگرچه ورزش دارای قابلیت‌های تخصصی است، اما هر گونه سیاست‌گذاری ورزشی ارتباط مستقیمی با ساختار عمومی کشورها دارد. برخی از کشورها همانند ایران دارای رویکرد خاص گرا هستند. برخی دیگر از قالب‌های فرهنگی عام‌گرا بهره می‌گیرند؛ بنابراین می‌توان پیوندی درهم‌تنیده بین حوزه‌های انتخاب عمومی و الگوی عقلانیت محدود در سیاست‌گذاری نمادین ورزشی را مشاهده نمود. بازارهای عمومی در مقیاس بازار جهانی عامل اصلی حمایت از معیارهای بنیادین سیاست‌گذاری ورزش خواهد بود. ضرورت‌های بنیادین گام دوم انقلاب اسلامی معطوف به این نکته است که سیاست‌گذاری ورزشی همانند هر موضوع اجتماعی و راهبردی بدون قالب‌های دانش‌محور امکان‌پذیر نخواهد بود. سیاست‌گذاری ورزشی و فرهنگی بایستی از طریق سازوکارهای دیپلماسی ورزشی به ارتقاء رشد اقتصادی و افزایش تولید ناخالص داخلی کشورها منجر شود. ضرورت‌های دانش‌محور در حوزه اقتصاد، امنیت، فرهنگ

و هویت اجتماعی را می‌توان در صنعت ورزشی نیز لمس نمود. به‌این ترتیب دیپلماسی ورزشی به‌گونه‌ای اجتناب‌ناپذیر عامل ارتقا دهنده الگوها و فرایندهایی است که زمینه لازم برای سازوکارهای ارتباطی را فراهم می‌سازد.

هر چند از لحاظ ساختاری دستگاه اول دیپلماسی هر کشور وزارت امور خارجه می‌باشد، اما وقتی صحبت از دیپلماسی ورزشی می‌شود اجرا و اقدام آن بدون همکاری و همیاری ذی‌نفعان آن همچون وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک، فدراسیون‌های ورزشی و... میسر نیست؛ لذا پیشنهاد می‌شود تا دولت و مجلس شورای اسلامی با تدوین طرح، لایحه و قانون با ایجاد و آماده‌سازی زیرساخت‌های نرم و سخت در زمینه‌هایی همچون ساخت و تجهیز اماکن ورزشی، برگزاری رویدادهای بین‌المللی، تبادل ورزشکار و مربی و... زمینه‌ساز حضور و مشارکت بخش خصوصی برای توسعه روزافزون دیپلماسی ورزشی کشور باشند. الگوبرداری روشی نظام‌مند است که به‌وسیله آن سازمان‌ها می‌توانند عملیات خود را بر اساس بهترین صنعت یا سازمان شروع و تغییر دهند. این رویکرد نشان می‌دهد که چگونه می‌توان با ارائه چهارچوبی برای تعیین عملکرد بهترین سازمان و با شناسایی تفاوت‌های سازمان فعلی و بهترین سازمان‌ها، شکاف‌های موجود را پُر کرد؛ لذا پیشنهاد می‌شود جهت بهبود و توسعه فرایند اجرای دیپلماسی ورزشی، مطالعات تطبیقی و الگوبرداری از کشورهای پیش‌رو در این زمینه انجام گیرد. از آنجایی که اطلاعات محدودی در اختیار وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک در زمینه دیپلماسی ورزشی در ایران و جاهای دیگر است، پیشنهاد می‌شود سامانه اطلاعات بین‌المللی از گذشته تا به امروز طراحی شود و این اطلاعات به‌راحتی قابل دسترسی باشد.

فهرست منابع

بخشی چناری، امین‌رضا؛ گودرزی، محمود؛ سجادی، سیدنصرالله و جلالی فراهانی، مجید (۱۳۹۸.الف). ارائه راهکارهایی برای توانمندسازی و ارتقای دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. *فصلنامه علمی مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی*، ۶(۳)، ۱۵-۲۲.

بخشی چناری، امین‌رضا؛ گودرزی، محمود؛ سجادی، سید نصرالله و جلالی فراهانی، مجید (۱۳۹۸.ب). نقش دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. *رویکردهایی نوین در مدیریت ورزشی*، ۷(۲۶)، ۲۱-۳۶.

جوادی پور، محمد و راسخ، نازنین. (۱۳۹۸). نقش ورزش و توسعه دیپلماسی ورزشی در پیشبرد سیاست‌های فرهنگی - اجتماعی و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران. نشریه مدیریت ورزشی، ۱۱(۲)، ۲۱۹-۲۳۴.

حسن پور قادی، رضا و دوستی، مرتضی (۱۴۰۰). جایگاه دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی ایران پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷. نشریه مدیریت ورزشی، ۱۳(۲)، ۵۸۱-۶۱۶.

حمیدی، سمیه و مزدخواه، احسان (۱۴۰۰). الگوی کارآمدسازی سیستمی؛ گذار از محیط تقابلی به سیاست خارجی فرکنال تعامل محورانه منطقه‌ای (نمونه مطالعاتی: جمهوری اسلامی ایران). فصلنامه روابط خارجی، ۱۳(۲)، ۳۹۵-۴۳۳.

رضایی، نیما و شریعتی، مجتبی (۱۴۰۰). ظرفیت‌سنجی شکل‌گیری رژیم امنیتی مبتنی بر «چانه‌زنی نهادی» در مذاکرات جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی. فصلنامه روابط خارجی، ۱۳(۲)، ۳۳۷-۳۷۰.

سبزی، زهره؛ شریعتی فیض‌آبادی، مهدی و صابونچی، رضا (۱۴۰۰). نقش دیپلماسی ورزش در توسعه روابط با کشورهای غربی. پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۱۳(۳).

شریعتی فیض‌آبادی، مهدی (۱۳۹۸). مطالعه تطبیقی دیپلماسی ورزش در توسعه روابط خارجی ایران و کشورهای منتخب. دو فصلنامه علمی دانش سیاسی، ۱۵(۱)، ۱۲۵-۱۴۸.

صباغیان، علی (۱۳۹۴). دیپلماسی ورزشی. نشریه مطالعات فرهنگ ارتباطات، ۳۱(۱)، ۱۳۱-۱۵۱.

محمودولی، مجید و صفرآهنگ، رسول (۱۳۹۸). بازسازی معماری سازمان ناجا بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی. فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا، ۴(۱۴)، ۶۱-۹۱.

Allen Pigman, G. & Simon Rofe, J. (2014). Sport and diplomacy: an introduction 1. *Sport in Society*, 17(9), 1095-1097.

Dixon, M. A.; Anderson, A. J.; Baker, R. E.; Baker, P. H. & Esherick, C. (2019). Management in sport for development: examining the structure and processes of a sport diplomacy initiative. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 19(3-4), 268-292.

Dubinsky, Y. (2019). From soft power to sports diplomacy: A theoretical and conceptual discussion. *Place Branding and Public Diplomacy*, 15(3), 156-164.

Fullerton, J.; Abdi, K.; Talebpour, M.; Ranjkesh, M. J. & Jabbari Nooghabi, H. (2018). Converting sports diplomacy to diplomatic

- outcomes: Introducing a sports diplomacy model. *International area studies review*, 21(4), 365-381.
- Jackson, S. J. (2013). The contested terrain of sport diplomacy in a globalizing world. *International Area Studies Review*, 16(3), 274-284.
- Min, D. & Choi, Y. (2019). Sport cooperation in divided Korea: an overstated role of sport diplomacy in South Korea. *Sport in Society*, 22(8), 1382-1395.
- Murray, S. (2013). Moving beyond the ping-pong table: sports diplomacy in the modern diplomatic environment. *Public Diplomacy Magazine*, (9), 11-16.
- Murray, S. (2020). *Sports Diplomacy: History, Theory, and Practice*. In Oxford Research Encyclopedia of International Studies.
- Nicholson, M.; Hoye, R. & Houlihan, B. (Eds.). (2011). *Participation in sport*. London: Routledge.
- Rowe, D. (2018). *Football, diplomacy and Australia in the Asian century*. In Sport and diplomacy (pp. 147-166). Manchester University Press.
- Schneider, R. C. (2018). Sport as a Facilitator of Positive International Relations. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(3), 843-851.
- Valenti, M.; Scelles, N. & Morrow, S. (2020). Elite sport policies and international sporting success: A panel data analysis of European women's national football team performance. *European sport management quarterly*, 20(3), 300-320.

